

МОЎНЫЯ АСАЦЫЯЦЫІ Ў МЕДЫЦЫНЕ

Варанец В.І.

Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт

Актуальнасць. Пытанне моўных асацыяцый у медыцынскай лексіцы практычна не разглядалася ніколі ў беларускім мовазнаўстве. Аднак асацыятыўнае ўспрымання тых ці іншых слоў працыентамі можа становіцца ці адмоўна адбіцца на працэсе лячэння чалавека ў псіхасаматычных адносінах. Гэта і абумоўлівае актуальнасць дадзенага даследавання.

Мэтай даследавання з’яўляецца вызначэнне ўзроўню негатыўнага або станоўчага ўспрымання асобамі пэўных медыцынскіх тэрмінаў.

Метады даследавання. Кожнае пачутае намі слова абавязкова выклікае пэўныя асацыяцыі. Яны ў сваю чаргу і з’яўляюцца натуральнымі вызначальнікамі сэнсавага зместу лексікі мовы. Уласны жыццёвы вопыт кожнай асобы выпрацоўвае пэўную сістэму ўяўленняў і паняццяў, звязаных з рознымі працэсамі ў навакольным свеце. Асацыяцыі адрозніваюць па супрацьлегласці, сумежнасці і падабенству.

Асацыяцыі па супрацьлегласці вызначаюцца наяўнасцю ў розных з’яў супрацьлеглых якасцей. Так, слов шум выклікае антанімічнае паняцце цішыня, шчасце – бяда, перамога – параз.

Асацыяцыі па сумежнасці ўзнікаюць пры досыць блізкім размяшчэнні з’яў у прасторы ці ў часе. Складаныя сэнсавыя асацыяцыі адлюстроўваюць прычыны і выніковыя адносіны паміж суб’ектамі рэчаіснасці: вада – рака, шпрыц – бальніца, лекі – хвароба.

Асацыяцыі па падабенству заснаваны на наяўнасці ў разглядаемых з’яў і прадметаў нейкіх агульных рыс. Часта такія асацыяцыі выклікаюць падобную рэакцыю. Слова смех стварае сінанімічны ланцужок: радасць, шчасце, вяселле, задавальненне і г.д.

Асацыяцыі адыгрываюць значную ролю ў будове лексічнай сістэмы мовы, паколькі адлюстроўваюць пэўныя сувязі паміж аб’ектамі і з’явамі навакольнага свету і, зразумела, паміж паняццямі. Любое слова мае здольнасць выклікаць у сядомасці чалавека іншыя словы, укладаючыся ў пэўныя шарэгі.

Вынікі і іх абмеркаванне. Слоўнымі ці вербальнымі асацыяцыямі займаецца псіхалінгвістыка. Асаблівасці асацыятыўнай сувязі вызначаны перш за ўсё ведамі, вопытам чалавека. Прычым, вельмі часта гэта такія падсвядомы вопыт. Калі чалавек з’яўляецца носьсітам мовы, ён ніколі наўмысна не будзе задумвацца, што снег белы, коўдра цёплая, а таблетка горкая. Менавіта жыццёвы вопыт у значнай большасці дарослых асоб і выклікае на словы снег, коўдра, таблетка адказ белы, цёплая, горкая. У той жа час у англамоўнай, скажам, асобы, якая толькі пачала вывучаць мову слова малако аўтаматычна выклікае англійскі пераклад milk а

потым асацыяцыю, якую, часцей за ўсё, чалавек атрымаў ад свайго выкладчыка мовы.

У псіхалінгвістыцы асноўны акцэнт робіцца на вывучэнне масавых, а не індывідуальных адказаў-асацыятаў. На іх аснове і складаюцца асацыятыўныя слоўнікі, якія і адлюстроўваюць “асацыятыўную” сітуацыю на перыяд абследавання. У той жа час такія слоўнікі даюць поўную карціну асацыятыўных адносін грамадства да тых ці іншых з’яў і аб’ектаў.

Высновы. З’яўленне “Асацыятыўнага слоўніка медыцынскай лексікі” магла бы адыграць вялікую ролю ў псіхалагічным стаўленні пацыентаў да доктара ў прыватнасці і працэсу лячэння ў цэлым. Так, праведзенае папярэдняе апытанне 20 асоб паказала: слова “пацыент” выклікае наступныя асацыяцыі: “паліклініка” – 14 асоб, “урач” – 11 асоб, “хвароба” – 11 асоб, “чарга” – 8 асоб. У той жа час слова “хворы” ўтварае наступныя асацыятыўны рад: “бальніца” – 16 асоб, “хвароба” – 15 асоб, “урач” – 12 асоб, “аперацыя” – 9 асоб, “смерць” – 6 асоб, “страх” – 4 асобы. Такім чынам, мы бачым, наколькі паняцце “хворы” псіхалагічна “цяжэйшае” за паняцце “пацыент”. Менавіта з гэтае прычыны лагічным будзе выкарыстанне ва ўстановах аховы здароўя Беларусі карыстоўваць слова “пацыент” да асоб, якім яшчэ не пастаўлены канчатковы дыягназ.

ЛІТАРАТУРА

1. Фролова, Ю.Г. Психосоматика и психология здоровья: Учеб. пособие. 2-е изд., перераб. и доп. / Ю.Г. Фролова. – Мн.: ЕГУ, 2003. – 172 с.

СУБТОТАЛЬНАЯ ТОНЕЛЬНАЯ ДЕЗОБЛИТЕРАЦИЯ ПОДВЗДОШНО-БЕДРЕННОГО АРТЕРИАЛЬНОГО СЕГМЕНТА

**Василевский В.П.¹, Горячев П.А.², Иоскевич Н.Н.¹, Труханов А.В.³,
Цилиндзь А.Т.²**

*Гродненский государственный медицинский университет¹,
УЗ «Гродненская областная клиническая больница»²,
«Гродненская областная клиническая больница»³*

Актуальность. Аорто-подвздошный сегмент представляет особый интерес для сосудистых хирургов, так как вовлекается в окклюзирующий процесс более чем у половины пациентов (52,8%) с заболеваниями периферических артерий. Он характеризуется худшим проявлением ишемии, чем при инфраингвинальных формах поражений. Значительную долю нуждающихся в реваскуляризации, составляют пациенты с односторонним атеросклеротическим поражением подвздошных артерий [1, 2].

Традиционные открытые хирургические операции при одностороннем поражении подвздошных артерий, включающие в себя аорто-бедренное